

Οργάνωση, ανάδειξη και προβολή του ακαδημαϊκού περιεχομένου του ΤΕΙ Κρήτης

των Δρ. Νίκου Τσατσόκη και Μιχάλη Παναγιωτάκη MSc

Οντολογικά, τα ακαδημαϊκά ιδρύματα διαχειρίζονται και διαδίδουν μεγάλη ποικιλία συμβατικού και ψηφιακού υλικού, που συνιστά το ακαδημαϊκό περιεχόμενό τους, με βάση τη σύγχρονη θεωρία ανάλυσης περιεχομένου. Οι βιβλιοθήκες, οι οποίες αποτελούν παραδοσιακά τους θεματοφύλακες και διανομείς της ιδρυματικής γνώσης, θα πρέπει συνεχώς να φροντίζουν για την οργάνωση, ανάδειξη και προβολή της. Στόχος, είναι η ικανοποίηση της προσδοκίας των χρηστών τους για ταχύτητα, ευχρηστία και σχετικότητα των αποτελεσμάτων αναζήτησης, προκειμένου να διατηρήσουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην καθιέρωση προτύπων αναζήτησης και διανομής του ακαδημαϊκού περιεχομένου.

Για το σκοπό, αυτό χρειάζονται συστήματα και υπηρεσίες που θα φέρουν στο φως το δυναμικό των βιβλιοθηκών, παρέχοντας στους χρήστες μια καθολική λύση για εύρεση και απόκτηση πληροφοριακού υλικού απ' όλο το φάσμα του (έντυπο, ηλεκτρονικό και ψηφιακό) και ανεξάρτητα από την τυπομορφή και την τοποθεσία του. Το υλικό αυτό μάλιστα, θα πρέπει να εμπλουτίζεται με δεδομένα από εξωτερικές πηγές και να συνοδεύεται από προσαρμοσμένες κατά περίπτωση επιλογές απόκτησης, πάνω στις οποίες οι χρήστες θα μπορούν να δράσουν.

Στο άρθρο που ακολουθεί παρουσιάζ-

ζεται συνοπτικά σχετική πρόταση η οποία υποβλήθηκε στο πλαίσιο της Πρόσκλησης 21.1 του Ε.Π. «Ψηφιακή Σύγκλιση» για την ανάπτυξη Ψηφιακών Υπηρεσιών των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, η οποία αξιολογήθηκε θετικά και αναμένεται να αρχίσει να υλοποιείται άμεσα.

Παρούσα Κατάσταση – Αναγκαιότητα υλοποίησης

Το ΤΕΙ Κρήτης, διαχειρίζεται μέσω της βιβλιοθήκης του συμβατικό και ψηφιακό πληροφοριακό υλικό ελεγχόμενης και ανοικτής πρόσβασης. Το συμβατικό υλικό (βιβλία, έντυπα και ηλεκτρονικά περιοδικά της συλλογής, λεξικά, μουσικά CD) διατίθεται από τις βιβλιοθήκες και τεκμηριώνεται και αναζητείται σε ΠΣΒ¹, βασισμένο στο λογισμικό ALEPH 500 v. 16.2. Το σύστημα υλοποιεί όλες τις διαδικασίες κυκλοφορίας υλικού και διαθέτει κατάλογο πρόσβασης μέσω παγκόσμιου ιστού. Το ψηφιακό υλικό περιλαμβάνει τα περιοδικά, τις βάσεις και τα ηλεκτρονικά βιβλία που διατίθενται μέσω του Συνδέσμου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών ΣΕΑΒ², και ψηφιακό υλικό από πτυχιακές εργασίες των σπουδαστών του ιδρύματος (γκρίζα βιβλιογραφία). Η πρόσβαση σε όλο το διαθέσιμο υλικό είναι ανοικτή μέσω του δικτύου του ιδρύματος (τομέας teicrete) και δίνεται από διάφορα σημεία πρόσβασης που ορίζονται στο δικτυακό τόπο της βιβλιοθήκης του ΤΕΙ.

Δυστυχώς, τόσο η συντήρηση του ΠΣΒ, όσο και η πρόσβαση στο

ΠΣΒ¹: Πληροφοριακό Σύστημα Βιβλιοθήκης
ΣΕΑΒ²: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών
ΕΛ-ΛΑΚ³: Ελεύθερο Λογισμικό- Λογισμικό Ανοικτού Κώδικα

υπόλοιπο ψηφιακό περιεχόμενο της, είναι διαδικασίες δύσκολες και χρήζουν αναθεώρησης. Το ΠΣΒ, παρά τις εξαιρετικές δυνατότητές του, αποδείχτηκε ιδιαίτερα δύσκολο στην παραμετροποίησή του και την εκτέλεση διαδικασιών συντήρησης και αναβάθμισης. Αυτό το γεγονός, σε συνδυασμό με το υψηλό κόστος ετήσιας συντήρησης, υπαγορεύει τη διερεύνηση νέων λύσεων για την υλοποίηση του καταλόγου και της κίνησης υλικού της βιβλιοθήκης.

Επιπλέον, η μη ομογενοποιημένη πρόσβαση στις πηγές ψηφιακού περιεχομένου της βιβλιοθήκης δυσχεραίνει τη διαδικασία αναζήτησης και τελικά την πρόσβαση στο ψηφιακό περιεχόμενο. Μάλιστα, η ελλιπής τεκμηρίωση και ευρετηρίασή του είναι ζητήματα τα οποία πρέπει άμεσα να επιλυθούν. Σε αυτά πρέπει να προστεθεί η έλλειψη υπηρεσιών: ηλεκτρονικής υποβολής ψηφιακού τεκμηρίου για κατάθεση, ηλεκτρονικών εκδόσεων, σύνδεσης μαθημάτων με πληροφοριακό υλικό, τεκμηρίωσης μαθησιακών αντικειμένων για χρήση σε ηλεκτρονικά μαθήματα, διευκόλυνσης πρόσβασης σε ΑΜΕΑ κ.ά., καθώς και η ύπαρξη μεγάλου όγκου πληροφορίας που χρήζει ψηφιοποίησης, διαχείρισης και διάθεσης.

Συνοπτική περιγραφή φυσικού αντικείμενου

Η πράξη, «Οργάνωση, ανάδειξη και προβολή του ακαδημαϊκού περιεχομένου του ΤΕΙ Κρήτης», αφορά κατά κύριο λόγο στην υλοποίηση μιας ολοκληρωμένης εικονικής βιβλιοθήκης με ψηφιακό περιεχόμενο (virtuallibrary), με στόχο την κατά το

βέλτιστο δυνατό εξελιγμένη πρόσβαση, ανοιχτή ή ελεγχόμενη, σε ένα σύμπλοκο υπολογιστικών συστημάτων, λογισμικών και διαδικτυακών διασυνδέσεων, το οποίο θα προσφέρει τις ακόλουθες γενικευμένες υπηρεσίες:

- απομακρυσμένες και ομογενοποιημένης αναζήτησης και πρόσβασης σε ψηφιοποιημένες και συμβατικές πληροφορο-

ρίες με εκπαιδευτικό και ερευνητικό κυρίως περιεχόμενο.

- ανάπτυξης, διαχείρισης, τεκμηρίωσης, εμπλουτισμού και διατήρησης ψηφιακού περιεχομένου και αναδρομικής κατάθεσης ή μετάπτωσης ψηφιακού περιεχομένου που φυλάσσεται σε άλλα συστήματα ή δεν έχει τύχει διαχείρισης.
- προαγωγής της ηλεκτρονικής μάθησης

και υποστήριξης της εκπαιδευτικής διαδικασίας και της έρευνας με τον εμπλουτισμό μαθησιακών αντικειμένων με μεταδεδομένα, τη δημιουργία θεματικών πυλών και τη δυναμική διασύνδεση μαθημάτων με πληροφοριακό υλικό που διαχειρίζεται η βιβλιοθήκη.

Το έργο, συμπληρώνεται με εφαρμογή και εναρμόνιση αποτελεσμάτων συμμετοχικών οριζόντιων δράσεων που εκπονούνται από το ΣΕΑΒ και αποσκοπούν στη συνεργατικότητα και την κοινή χρήση συστημάτων και υπηρεσιών προκειμένου για την εξοικονόμηση πόρων και την ανάδειξη και αξιοποίηση των υπηρεσιών και του

υλικού της βιβλιοθήκης, από ευρύτερο σύνοδο χρηστών (ILSaS – Integrated Library System as Service, CRIS – Current Research Information System).

Η ανάπτυξη και αναβάθμιση των υπηρεσιών θα στηριχθεί κατά το δυνατό σε συστήματα ΕΛ-ΛΑΚ³, ενώ για τη φιλοξενία τους θα γίνει χρήση των υποδομών του ιδρύματος και εικονικών εξυπηρετητών τους οποίους θα διαθέσει η ΕΔΕΤ-ΑΕ.

Έμφαση θα δοθεί, στην εξασφάλιση της βιωσιμότητας των αποτελεσμάτων του έργου, της διαλειτουργικότητας με συναφή έργα με την εφαρμογή κατάλληλων προτύπων, της διάχυσης των αποτελεσμάτων

στην κοινότητα του ιδρύματος και την κοινωνία γενικότερα, καθώς και της σχεδίασης με όρους προσβασιμότητας για άτομα με αναπηρία (εναρμόνιση με πρότυπο WAI/WCAG).

Μεθοδολογία υλοποίησης της πράξης

Η υλοποίηση της πράξης διαρθρώνεται σε οκτώ υποέργα, που γενικά περιλαμβάνουν φάσεις καθορισμού λειτουργικών και τεχνικών προδιαγραφών, οργάνωσης δομών και ροών εργασιών και εγκατάστασης και παραμετροποίησης συστημάτων και εκπαίδευσης, προκειμένου να παρέχονται αποτελεσματικά και απρόσκοπτα υπηρεσίες που διαμορφώνουν το περιβάλλον της εικονικής βιβλιοθήκης (ΕΒ) του Ιδρύματος.

Τα επτά από τα οκτώ υποέργα θα εκπονηθούν από αναδόχους που θα προκύψουν από ανοικτές διαδικασίες και εξυπηρετήσουν τους ακόλουθους σκοπούς:

- την αναβάθμιση του ιδρυματικού καταθετηρίου με εγκατάσταση και παραμετροποίηση ΕΛ-ΛΑΚ σε εικονικό εξυπηρετητή που θα παραχωρηθεί από την ΕΔΕΤ-ΑΕ
- την προσωποποιημένη λειτουργία της ΕΒ και τη διευκόλυνση της ομογενοποιημένης αναζήτησης και πρόσβασης στο ψηφιακό περιεχόμενό της
- τη δυναμική διασύνδεση μαθημάτων με το ψηφιακό περιεχόμενο της ΕΒ
- την προαγωγή της ηλεκτρονικής μάθησης μέσω της υπηρεσίας υπομνηματισμού ψηφιακών αντικειμένων με εκπαιδευτικά μεταδεδομένα
- την ψηφιοποίηση και τον εμπλουτισμό με μεταδεδομένα διοικητικών εγγράφων του ιδρύματος
- την επιμόρφωση του προσωπικού της βιβλιοθήκης σε βέλτιστες πρακτικές και νέες υπηρεσίες πληροφόρησης
- την πρόσκτηση εξοπλισμού για τη διευκόλυνση ΑΜΕΑ στη χρήση των υπηρεσιών της ΕΒ

Στο όγδοο υποέργο έχει ενταχθεί η υλο-

ποίηση με αυτεπιστασία υπηρεσιών προσιθέμενης αξίας, προς την επίτευξη του γενικού στόχου της πράξης. Τα πακέτα εργασίας που θα εκτελεστούν σε αυτό, θα αξιοποιήσουν υπηρεσίες που θα προκύψουν από την υλοποίηση υποέργων της οριζόντιας δράσης, οι οποίες είναι θεμελιώδεις για την υπόσταση της ΕΒ του ιδρύματος, δημιουργούν οικονομίες κλίμακας και ενισχύουν σημαντικά τη συνεργατικότητα και τη διαχείριση και χρήση των προσκλήσεων των βιβλιοθηκών που τις χρησιμοποιούν. Με αυτεπιστασία τέλως, θα υλοποιηθούν: ο εμπλουτισμός του ΙΚ⁴, η παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικών εκδόσεων και η προβολή του έργου και των υπηρεσιών της ΕΒ.

Παραδοτέα πράξης – Αναμενόμενα αποτελέσματα

Τα παραδοτέα της πράξης συνιστούν υπηρεσίες με βασικό στόχο την προσθήκη σημαντικής λειτουργικότητας στην εικονική βιβλιοθήκη (ΕΒ) του ΤΕΙ Κρήτης και τη δημιουργία και διαχείριση ψηφιακού περιεχομένου για τις συλλογές της, όπου η πρόσβαση θα είναι κατά το δυνατόν ανοιχτή και σύμφωνη με όρους προσβασιμότητας από ΑΜΕΑ.

Ορισμένες από τις υπηρεσίες υλοποιούν πράξεις εκπαίδευσης και ενημέρωσης ενώ άλλες επικουρούν στην προβολή του νέου παραδείγματος. Όλες συνοδεύονται από τεύχη λειτουργικών και τεχνικών προδιαγραφών που προκύπτουν από μελέτες που σχετίζονται με αυτές και εγχειρίδια τεχνικά και χρήσης. Στη συνέχεια παρατίθενται συνοπτικά⁵ οι προς υλοποίηση υπηρεσίες:

- υπηρεσία μετάβασης στο ΟΠΣΒ του ΣΕΑΒ
- υπηρεσία δημιουργίας ηλεκτρονικού περιοδικού

- υπηρεσία δημιουργίας και φιλοξενίας συνεδρίων
- υπηρεσία εμπλουτισμού αναβαθμισμένου ΙΚ με τεκμήρια
- υπηρεσία εκσφαλμάτωσης ψηφιακού περιεχομένου του αναβαθμισμένου ΙΚ
- υπηρεσία προβολής της ΕΒ και εκπαίδευσης στη χρήση των υπηρεσιών της
- υπηρεσία εγκατάστασης και ολοκλήρωσης του πληροφοριακού συστήματος ερευνητικής δραστηριότητας του ΣΕΑΒ
- υπηρεσία αναβάθμισης ΙΚ
- υπηρεσία προσωποποιημένης παρουσίασης της ΕΒ του ΤΕΙ Κρήτης
- υπηρεσία ομογενοποιημένης πρόσβασης στις πηγές πληροφόρησης της ΕΒ
- υπηρεσία δυναμικής σύνδεσης μαθημάτων με το ψηφιακό περιεχόμενο της ΕΒ
- υπηρεσία εμπλουτισμού με μεταδεδομένα των μαθησιακών αντικειμένων της ΕΒ και υλοποίησης παραδειγμάτων ηλεκτρονικών μαθημάτων μέσω αυτών
- υπηρεσία ψηφιοποίησης διοικητικών εγγράφων και εμπλουτισμού των περιγραφών τους με μεταδεδομένα

Η δημιουργία μοντέλου εκπαιδευτικών μεταδεδομένων, η πρόσκτηση εξοπλισμού για χρήση της ΕΒ από ΑΜΕΑ και η σύνταξη αναφορών σχετικά με την ροή εργασιών για ορισμένες από τις προαναφερθείσες υπηρεσίες, αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την επιτυχή υλοποίηση των παραδοτέων υπηρεσιών και επομένως της ΕΒ του ιδρύματος.

4: Ιδρυματικό Καταθετήριο

5: Σε επόμενο άρθρο θα γίνει εκτενής αναφορά σε καθεμιά από αυτές